

Mariisa Veijalainen

”KUIN HUOMAAMATTA KAIKKI LANGAT OVATKIN TIUKASTI OMASSA NYRKISSÄ”

Nuorten aikuisten käsityksiä itsenäistymisestä

Kandidaatintutkielma
Tampereen avoin yliopisto
Joulukuu 2016
Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Uudelleenarviointia varten joulukuu 2022

TIIVISTELMÄ

Mariisa Veijalainen: ”Kuin huomaamatta kaikki langat ovatkin tiukasti omassa nyrkissä”
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen tutkinto-ohjelma
Joulukuu 2022

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia käsityksiä nuorilla aikuisilla on itsenäistymisestä. Tutkimus toteutettiin laadullisen tutkimuksen menetelmin fenomenografisella tutkimusotteella. Tutkimusaineisto kerättiin kirjoitelmilla syksyn 2016 aikana. Tutkimuksen ikähaarukaksi oli määritelty 19–25 vuotta, ja tutkimukseen vastasi kahdeksan 19–24-vuotiaasta nuorta aikuista.

Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä avattiin tutkimuksen ja tutkimuskysymyksen kannalta oleellisia käsitteitä, joita olivat nuori aikuinen, itsenäistyminen ja identiteetti. Lisäksi viitekehyksessä kerrotaan tarkemmin aineistonhankinnasta sekä fenomenografisesta tutkimus- ja analyysimenetelmästä.

Tutkimusaineiston analyysi eteni viiden eri vaiheen kautta, jonka jälkeen saatiin muodostettua aineiston kuvauskategoriat. Kuvauskategoriat rakentuvat kolmesta ylätasoon kategoriasta ja näiden viidestä alatasoon kategoriasta.

Tutkimuksessa selvisi, että nuoret aikuiset käsittivät itsenäistymisen liittyvän heihin itseensä, heidän perheisiinsä sekä erilaisiin tapahtumiin. Omaan itseen liittymisen nähtiin vaikuttavan niin informantteihin kuin heidän elämäänsä, perhe taas vaikutti ennen itsenäistymistä ja sen jälkeen itsenäistymiseen vaikutti perheen puute. Erilaiset tapahtumat taas olivat erinäisiä asioita, joiden koettiin toimineen niin sanotusti ponnahduslautana itsenäistymiselle.

Tutkimustuloksissa kävi ilmi, että nuorten aikuisten itsenäistymiseen vaikuttivat paljon perhe, raha ja omilleen muutto. Nuoret aikuiset kokivat omilleen muuton myötä saadun vapauden erittäin merkityksellisenä itsenäistymiselle. Vapauden ja muiden etujen lisäksi nuoret aikuiset käsittivät itsenäistymiseen liittyvän myös ongelmia, kuten yksinäisyyttä, ja tietynlaisia vaatimuksia. Tutkimustulosten perusteella voidaan sanoa, että tutkimukseen osallistuneilla nuorilla aikuisilla on laaja ja realistinen käsitys itsenäistymisestä.

Avainsanat: Nuori aikuinen, käsitys, itsenäistyminen, kvalitatiivinen tutkimus, fenomenografia

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	TUTKIMUKSEN TEORIATAUSTA	6
2.1	Nuori aikuinen	6
2.2	Itsenäistyminen	7
2.3	Identiteetti.....	9
3	TUTKIMUSASETELMA	11
3.1	Tutkimusongelma.....	11
3.2	Fenomenografia tutkimusmenetelmänä	12
3.3	Aineistonhankinta.....	13
3.4	Fenomenografinen analyysi.....	14
4	TUTKIMUSTULOKSET	16
4.1	Minä	17
4.2	Perhe.....	20
4.3	Tapahtumat.....	24
5	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	26
6	LOPUKSI	28
	LÄHTEET	30
	LIITTEET	32
	Liite 1: Tutkimussähköpostin info.....	32
	Liite 2: Tutkimuskirjoitelman kirjoitusohjeistus	33

KUVIOT

KUVIO 1.	NUORTEN AIKUISTEN KÄSITYKSET ITSENÄISTYMISESTÄ	16

1 JOHDANTO

Mielenkiinto lapsuudenkodista lähtöön sosiologisenä ilmiönä on lisääntynyt eurooppalaisessa tutkimuksessa viime aikoina. Nuoren aikuistumista on osaltaan määritelty nuoren omaan kotiin muuton kautta, mutta nykyään siirtymä aikuisuuteen on tullut monimutkaisemmaksi. Monet yhteiskunnan keskeiset instituutiot, kuten koulutusjärjestelmä, työmarkkinat ja perheinstituutio ovat voimakkaassa murroksessa ja näin ollen eri elämänvaiheiden väliset suhteetkin ovat muuttuneet. (Salonen 2005.) Lapsuudenkodista lähdön suhde aikuistumiseen ei ole enää yhtä yksiselitteinen kuin aikaisemmin, vaikka sitä on perinteisesti pidetty yhtenä perinteisen elämänkulun siirtymänä, joka on määritelty nuoren aikuistumista. Koko ajan muuttuvassa maailmassa näiden siirtymien (lapsuudenkodista lähdön lisäksi muun muassa siirtymä koulusta työelämään) ei kuitenkaan nähdä enää määrittävän aikuistumista yhtä yksiselitteisesti kuin ennen, vaan yksilön henkilökohtaisista ominaisuuksista on tullut merkittävämpiä aikuisuuden tarkastelussa. (Salonen 2005.) Näin ollen näkökulmani tutkimukseen on kehityspsykologinen, sillä iän myötä yksilöiden henkilökohtaiset, myös itsenäistymiseen vaikuttavat, ominaisuudet kehittyvät ja vahvistuvat luoden laajan kirjon erilaisia käsitteitä itsenäistymisestä.

Alasuutarin (1999) mukaan kvalitatiivisessa, eli laadullisessa tutkimuksessa tilastollinen argumentaatiotapa ei ole tarpeen tai mahdollinen, joten oli luonnollista valita tutkimusmenetelmäksi laadullisen tutkimuksen piiriin kuuluva fenomenografia, sillä tarkoitus ei ole yleistää tilastoihin ja taulukoihin tutkimustuloksia, vaan kertoa tiettyjen yksilöiden tämän hetkisistä itsenäistymiskäsityksistä.

Fenomenografisessa tutkimuksessa kokoelma tutkijan saamista ilmiön laadullisesti eri tavoin koetuista ja käsitetyistä mahdollisuuksista on lopullinen, mutta ei suljettu. Tieteen kehittyminen ja muut tekijät tuovat mukanaan uusia tapoja kokea kyseinen ilmiö. (Piensoho 2001, 8.) Tästä syystä joitakin tärkeitä tutkimuksia on tärkeää uusia aika ajoin, jotta tutkimustulokset pysyvät ajankohtaisina ja paikansäilyttävinä. Omassa tutkimuksessani esiin nouseva itsenäisyyteen vaikuttava

objekti eli oma auto ei varmaankaan esimerkiksi 50 vuotta sitten ollut määritelmä nuoren aikuisen itsenäistymiselle, mutta informanteista sen merkityksen mainitsivat melkein kaikki. Toisaalta taas lava- tai muihin tansseihin lähteminen oli aikaisemmin merkki kypsyydestä ja itsenäistymisestä, mutta nykyään vain harva nuori aikuinen käy tansseissa.

Koska itsenäistymisen määrittely on yhteiskunnassamme monimutkaistunut ja nykyään aikuistuminen on jotakin muuta kuin ennen, on juuri sopiva hetki tehdä tutkimus aiheesta, ja kysyä nuorilta aikuisilta itseltään, miten he käsittävät itsenäistymisen ja mitä he määrittävät itsenäistymiseen liittyvän. Tutkimukseni pyrkii täyttämään tämän tutkimuksen kentällä sijaitsevan aukon vastaamalla, mitä itsenäistymiseen liittyy nykypäivänä. Tutkimus on hyödyllinen myös siitä syystä, että itsenäistyminen on tärkeä osa ihmisen kehitystä ja elämää siirryttäessä nuoruudesta aikuisuuteen. Itsenäistyminen on pitkä prosessi, ja muutoksen huomataksaan nuoren aikuisen onkin hyvä harjoittaa hieman itsereflektiota, jota informantit pääsivät tekemään tutkimuksessani.

Tässä kandidaatintutkielmassa tutkin siis erilaisia itsenäistymiskäsityksiä laadullisin menetelmin. Minua kiinnostava aihepiiri ovat nuoret aikuiset ja heidän itsenäistymisensä, sillä aihe on ajankohtainen lähipiirilleni sekä itselleni. Aloittaessani tätä tutkimusta asuin vielä lapsuudenkodissani, mutta tutkimuksen aikana kävin läpi muuton yhteen poikaystäväni kanssa. Tässä tutkimuksessa osa informanteista on muuttanut omilleen ja osa asuu vielä lapsuudenkodissaan. Niinpä informanttien itsenäistymiskokemukset liittyvät väistämättä muihinkin teemoihin, kuin omilleen muuttoon.

2 TUTKIMUKSEN TEORIATAUSTA

Tässä luvussa avataan tutkimuksen kannalta olennaisia käsitteitä, joita ovat nuori aikuinen, itsenäistyminen ja identiteetti. Nuoren aikuisen käsite on olennainen tutkimuksen kohderyhmän määrittelyn kannalta, kun taas itsenäistyminen on tutkimuskysymysten kannalta tärkeä termi. Identiteetti puolestaan liittyy siihen, että osa nuorten aikuisten itsenäistymiskäsityksistä liittyy oman itsen muuttumiseen itsenäistymisen myötä. Käsittelen lyhyesti myös kahta aiheeseen liittyvää aikaisempaa tutkimusta.

2.1 Nuori aikuinen

Nuoruusikä on aikaa, jolloin siirrytään lapsuudesta aikuisuuteen. Kehityskulkuun liittyy monia muutoksia, joista osa liittyy fyysiseen kasvuun, osa ajattelun kehittymiseen ja osa taas sosiaalisiin tekijöihin. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2010, 124.) Dunderfelt (2006, 92–93) jakaa nuoruuden kolmeen jaksoon, joita ovat nuoruusiän varhaisvaihe (13–16-vuotiaat), nuoruusiän keskivaihe (16–19-vuotiaat) ja nuoruusiän loppuvaihe (19–20/25-vuotiaat). Toisaalta nuoruus ajanjaksona on pidentynyt jopa kolmannelle vuosikymmenelle asti, niin sanotun myöhäisnuoruuden tai varhaisaikuisuuden ajanjaksoksi (Nurmi ym. 2010, 125). Oman tutkimukseni kohderyhmä ovat nuoret aikuiset, eli nuoruusiän loppuvaihetta elävät ihmiset. Määrittelen tästä syystä tutkimuksessani nuoriin aikuisiin kuuluviksi kaikki 19–25-vuotiaat, sillä riippumatta siitä, asuvatko nuoret lapsuudenkodissaan vai eivät, on kyseiseen ikähaarukkaan kuuluvilla useimmiten jo tutkimuksen kannalta tarpeeksi laajoja ja monipuolisia käsityksiä itsenäistymisestä.

Nuoruus on myös aikaa, jolloin nuoren pitää ikään kuin opetella eläminen uudelleen. Täytyy oppia ohjaamaan omaa elämäänsä sekä kokeilla ja valmistella omaa yksilöllisyyttään. Nuoruuden kehitystehtäviin kuuluu muun muassa oman

maskuliinisen tai feminiinisen roolin löytäminen, oman fyysisen ulkonäkönsä hyväksyminen, itsenäisyyden saavuttaminen omassa tunne-elämässä vanhempiin ja muihin aikuisiin nähden, avioliittoon ja perhe-elämään valmistautuminen ja taloudellisen vastuun ottaminen. Lisäksi tehtävänä on myös kehittää maailmankatsomus, arvomaailma ja moraalit, joiden mukaan voi ohjata elämäänsä, sekä pystyä käyttäytymään 7 sosiaalisesti vastuullisesti. (Dunderfelt 2006, 93–95.) Nuoren kokemista ajattelun muutoksista keskeisin on aikaisempaa abstraktimman ja tulevaisuuteen suuntautuvan ajattelun kehittyminen (Nurmi ym. 2010, 128).

Eriksonin psykososiaalisen kehitysteorian varhaisen aikuisuuden vaihe sijoittuu nuoruuden lopun ja keski-ikä alkamisen väliin, eli aikaan jolloin itsetietoisuuden saavuttanut nuori aikuinen lähtee maailmalle etsimään omaa paikkaansa, tehtävänsä ja ihmissuhteitaan (Dunderfelt 2006, 246). Nuori irtautuu vanhemmistaan asteittain ja luo tuntoa ja käsitystä itsestään itsenäisenä ja vastuullisena toimijana (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 166).

2.2 Itsenäistyminen

Huhta-Hirvosen (Haavisto 2001, 24) mukaan itsenäistyminen ei tapahdu kädenkäänteessä, ja tässä asiassa vanhempien rooli on tärkeä. Lapselle olisi hyvä antaa vastuuta jo ala-asteen loppupuolella, ja lisätä vastuun määrää pikkuhiljaa. Tavoitteena nuoren itsenäistymisessä voisi olla, että 18–vuotiaalla olisi jo täysi vastuu omasta elämästään, sillä vaikka kotoa pois muuttoikä on yksilöllinen, ei 18–vuotiaan elämä Huhta-Hirvosen mukaan ole enää vanhempien vastuulla.

Täysi-ikäisen ihmisen elämään kuuluu peruselämäntaitojen hallinta, esimerkiksi nälän yllättäessä haetaan itse kaupasta ruokaa, ja sotkuinen huone tai asunto siivotaan itse. Jotkut vanhemmat saattavat kuitenkin puuttua liikaa nuorten itsenäistymiseen, ja nämä hyvää tarkoittavat vanhemmat saattavat tehdä jopa karhunpalveluksen nuorelle huolehtimalla tämän asioista liikaa. Perheiden väliset erot yhteydenpito- ja auttamisasiossa jo pois muuttaneeseen nuoreen ovat kuitenkin suuria, eikä siihen ole Huhta-Hirvosen mukaan olemassa yhtä ainoaa oikeaa mallia. (Mt. 2001, 24–25.)

Itsenäistyvä nuori kokee maailman siten, että hänellä on vain oikeuksia, mutta ei velvollisuuksia. On tärkeää, että vanhemmat tekevät selväksi, että vaikka jokin asia ei huvittaisikaan, se on silti tehtävä. Nuoren oma biologinen kello

tietää, että jossain vaiheessa on riuhtaistava itsensä irti vanhemmista, mutta itsenäistyminen voi herättää pelkoa, ja jos vanhemmat tarrautuvat omaan nuoreensa, myös syyllisyyden tunteita voi nousta pintaan. Joka tapauksessa vanhemmat yleensä toivovat oman nuoren olevan tasainen ja sopeutuvan yhteiskuntaan. Niin kotona asuva kuin kotoa pois muuttavakin nuori kohtaa erilaisia vaikeuksia, eivätkä vanhemmat pysty niiltä aina suojelemaan – on vain luotettava siihen, että kaikesta huolimatta nuori selviää ja elämä kantaa. (Haavisto 2001, 25.)

Etsiessäni aikaisempia tutkimuksia nuorten aikuisten itsenäistymisestä, huomasin sopivien tutkimusten löytämisen olevan vaikeaa. Löysin kuitenkin kaksi sopivaa tutkimusta, joista toinen on peruskoulun yhdeksäsluokkalaisten itsenäistymiskäsityksiä käsittelevä pro gradu (Ks. Helenius 2009). Vaikka yhdeksäsluokkalaiset ovat 15–16-vuotiaita, ikäero omaan informanttieni ikärajaan (19–25-vuotiaat) on kuitenkin vain 3–4 vuotta, joten katsoin voivani käyttää tutkimuksen vastauksia peilatakseni niihin omilta informanteiltani saamia vastauksia. Toinen teos on artikkeli, jonka kirjoittaja on kirjoittanut oman pro gradunsa pohjalta (Ks. Salonen 2005). Artikkelin aineisto koostuu 10 suomalaisen (23–30-vuotiaan) ja 11 espanjalaisen nuoren aikuisen (24–30-vuotiaan) teemahaastatteluista, jotka on kerätty Helsingissä ja Madridissa kesäkuun 2002 ja tammikuun 2003 välisenä aikana. Artikkelissa tarkastellaan tutkimustulosten pohjalta sitä, miten nuoret Suomessa ja Espanjassa suhtautuvat aikuistumiseen ja lapsuudenkodista lähtöön sekä sitä, mihin kohtaan nuoruutta omilleen muuton katsotaan kuuluvan ja miksi.

Helenius (2009) tutki yhdeksäsluokkalaisten itsenäistymiskäsityksiä kirjoittamalla heillä eläytymismenetelmällä itsenäistymistä käsitteleviä tarinoita. Aineiston perusteella nuoret näyttivät olevan perillä siitä, millaisia asioita yksin asuamiseen ja itsenäistymiseen liittyi. Aineistosta löytyi hyvin ruusuisia ajatuksia rahan riittämisestä ja seurustelusuhteen kestävydestä, mutta joissakin tarinoissa nostettiin esiin myös epätoivoisia tapahtumasarjoja. Heleniuksen tulkinta tarinoista oli, että nuoret käsittävät parhaan muuttohetken olevan silloin, kun nuori itse on siihen valmis, iästä riippumatta. Tarinoissa kuitenkin ilmenee myös kulttuurinen käsitys siitä, että lapsuudenkodista on muutettava, ennen kuin tulee

”liian vanhaksi” asumaan siellä. Yksinäisyys nousi joissakin yhdeksäsluokkalaisten tarinoissa esiin, mutta Uusitalon (2007) mukaan silloin tällöin ilmenevät yksinäisyyden tunteet kuuluvat ihmisyyteen. (Helenius 2009.)

Salonen (2005) tutki niin suomalaisia kuin espanjalaisiakin nuoria aikuisia, mutta jätän espanjalaisia koskevat tulokset ymmärrettävästi huomioimatta oman tutkimukseni koskiessa vain suomalaisia nuoria aikuisia. Salosen mukaan suomalaiset nuoret aikuiset muuttavat hyvin aikaisin pois lapsuudenkodistaan, ja lapsuudenkodissaan asuvia suomalaisia hän kutsui vallitsevaa asumisnormia rikkoviksi nuoriksi aikuisiksi. Tutkimuksessa selvisi, että suomalaisnuorille oma tila näyttäytyi hyvin merkityksellisenä asiana ja yhtenä vahvana syynä lapsuudenkodista lähtöön. Salosen haastattelemien nuorien aikuisten puheessa lapsuudenkodista lähtö tietyn ikäisenä, noin 20–9-vuotiaana, ilmeni lähes norminkaltaisena asiana. Monille suomalaisnuorille oli selvää, että lapsuudenkodista lähdetän ”heti kun voi”. Tutkimuksessa selvisi myös, että Suomessa lapsuudenkodista lähdön aikainen ajankohta verrattuna esimerkiksi Espanjaan johtuu osittain myös suomalaisesta hyvinvointivaltiomallista, joka mahdollistaa lapsuudenkodista lähdön jo opiskeluaikana. Suomalaisnuorten vapaudenkaipuu näkyi tutkimustulosten valossa myös ennen kaikkea vapautena vanhemmista. (Salonen 2005.)

2.3 Identiteetti

Biologinen kehitys ja fyysinen kasvu luovat pohjan nuoruuden kehitykselle, mutta niin tekevät myös monet psykologiset tekijät. Nuoren ajattelun kehittyessä abstraktimmaksi, nuori muuttaa tapojaan kuvata omaa itseään. Esimerkiksi minäkäsityksen keskeiset ulottuvuudet muuttuvat konkreettisista fyysisistä ja toimintaan liittyvistä kuvauksista abstraktimmiksi piirrekuvauksiksi. Sosiaalisen ajattelun kehitys taas lisää ikätoverien antaman palautteen merkitystä nuorten ajattelussa. Erikson on kuvannut nuoruuden kehitystehtävää termillä identiteetin kehittyminen. Identiteetin kehitys on hänen mukaansa seurausta tapahtumasarjasta, jossa

yhteiskunnan haasteet ja vaatimukset pakottavat nuoren tiettyihin valintoihin ja päätöksiin, jotka koskevat hänen tulevaa elämäänsä. (Nurmi 1995, 261–262.)

Yksi laajasti käytetty näkökulma identiteetin kehittymiseen on Marcian (1980) kehittämä identiteettiteoria, jota hän kuvaa kahden mekanismin avulla: ensin nuori tutkii erilaisia aikuisuuden roolien vaihtoehtoja ja sitten sitoutuu niihin vähitellen. Näiden mekanismien pohjalta Marcia erottaa neljä identiteetin kehitysvaihetta: identiteettidiffuusio (ei etsintävaihetta eikä sitoutumista ratkaisuihin), moratorio (etsintävaihe meneillään, mutta ei sitoutumista ratkaisuihin), ajautunut identiteetti (ratkaisuihin sitouduttu ilman etsintävaihetta) ja saavutettu identiteetti (ratkaisuihin sitouduttu etsintävaiheen jälkeen). (Nurmi ym. 2010.)

3 TUTKIMUSASETELMA

Tutkimuksen aineisto on kerätty kirjoitelmien muodossa tutkimukseen vastanneilta, eli informanteilta. Kirjoitelmat ovat haastattelujen ohella yleinen aineistonkeruutapa fenomenografisessa tutkimuksessa, josta kerron tässä luvussa. Laadullisessa tutkimuksessa kerättyä aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena ja sen ajatellaan valottavan jonkin ainutkertaiseksi ymmärretyn kokonaisuuden rakennetta. (Alasuutari 1999.) Ainutkertaisuudella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sitä, että tutkimustulokset ovat sidottuina tutkimusentekohetkellä vallineisiin tiettyjen informanttien käsityksiin itsenäistymisestä. Fenomenografisen tutkimuksen lisäksi tässä luvussa esitellään tutkimusongelma ja kerrotaan aineistonkeruumenetelmästä.

3.1 *Tutkimusongelma*

Tutkielmassani haluan selvittää nuorten aikuisten erilaisia käsityksiä siitä, mitä itsenäistyminen heidän mielestään on, eli millaisia ajatuksia heillä on siitä ja miten he ovat kokeneet sen. Tutkimuskysymykseksi muodostui: ”Millaisia käsityksiä nuorilla aikuisilla on itsenäistymisestä?”

Rajasin nuoret aikuiset tutkimukseni kohteeksi, sillä siinä iässä monet ovat jo päässeet niin sanottujen murrosikävuosien ohi, ja itsenäistymisen kokemukset liittyvät omalla rahalla ostettujen vaatteiden sijaan esimerkiksi oman taloudenhallinnan opetteluun tai omilleen muuttoon. Mielestäni nuoret aikuiset kykenevät myös kertomaan itsenäistymisestäään useammasta eri näkökulmasta, kuin teiniikäiset nuoret, sillä heille on usein ehtinyt kertyä enemmän kokemuksia ja käsityksiä itsenäistymisestä.

3.2 Fenomenografia tutkimusmenetelmänä

Fenomenografia on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimussuuntaus, joka keskittyy tutkimaan käsitysten eroavaisuuksia. Sen tavoitteena on tuoda esille ihmisten erilaisia käsityksiä tutkittavasta ilmiöstä. Fenomenografian lähtökohtana toimii siis ajatus siitä, että ihmisillä on hyvinkin laaja kirjo 11 erilaisia ja toisistaan poikkeavia käsityksiä kulloinkin tutkittavasta ilmiöstä. (Rissanen 2006.) Fenomenografia valikoitui tutkimukseni tutkimus- ja analyysimenetelmäksi, sillä tutkimusmenetelmänä se sopii pienen tutkimusaineistomäärän laadulliseen tutkimiseen. Keräsin itsenäistymistä käsittelevät kirjoitelmat tutkittavilta, ja analysoin aineiston fenomenografisesti kategorisoimalla sen, jonka jälkeen rakensin kategorioiden pohjalta itsenäistymiskäsityksiä kuvaavia merkitysluokkia.

Fenomenografiaan liittyy käsite elämissä maailma, eli maailma sellaisena kuin yksilö sen kokee. Tutkittavia ilmiöitä tai ongelmia ei ole olemassa ilman ihmisen kokemusta tai ajattelua. Fenomenografian mukaan on vain yksi yhteinen maailma, joka ilmenee kaikille eri tavoin ihmisen subjektiivisen kokemuksen mukaan. (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1996, 121.)

Kaikessa yksinkertaisuudessaan tutkimuksen kulku etenee Syrjälän, Ahosen, Syrjäläisen ja Saaren (1996, 115) mukaan seuraavissa vaiheissa:

1. Tutkija kiinnittää huomionsa asiaan tai käsitteeseen, josta näyttää esiintyvän hämmentävän erilaisia käsityksiä. Tutkija päättää esimerkiksi selvittää, miten oppilaat käsittävät taloudellisen laman. Kyseessä on jossain tietyssä kontekstissa, yleensä koulussa, tapahtuvan oppimisen tutkiminen.
2. Hän perehtyy asiaan tai käsitteeseen teoreettisesti ja jäsentää alustavasti siihen liittyvät näkökohdat.
3. Hän haastattelee henkilöitä, jotka ilmaisevat erilaisia käsityksiään asiasta.
4. Hän luokittelee käsitykset niiden merkitysten perusteella. Selittääkseen käsityksien erilaisuuden hän kokoaa ne vielä ylemmän tason merkitysluokiksi.

Ensimmäisenä tutkija siis päättää, mitä ilmiötä, asiaa tai käsitettä hän haluaa tutkia. Toiseen kohtaan kuuluu se, että tutkija etsii tarpeeksi kattavan määrän aiem-

min tehtyjä tutkimuksia, jotka käsittelevät samaa tai samankaltaista aihetta. Tutkija selvittää itselleen, millaisia teorioita ja taustatietoja hänen tutkimuskohteestaan on jo valmiiksi, jotta hän saa etukäteiskäsityksen siitä, mitä odottaa omalta tutkimukselta.

Kuten kolmannesta kohdasta voi huomata, fenomenografinen tutkija ei piädy tutkimushenkilön ulkoisessa tarkkailussa, sillä tutkijan tavoitteena on ymmärtää tutkittavan tietoisuutta. Tällöin tutkija ryhtyy vuorovaikutukseen tutkittavan kanssa haastatteleamalla tätä. (Syrjälä ym. 1996, 122.)

Neljänteen kohtaan sisältyy tutkijan tulkintojen tekeminen. Kun tulkinta on tuonut ilmi tutkimushenkilöiden käsitykset asioista avaamalla niiden merkityssisällöt, voi tutkija lähteä luokittelemaan näitä merkityssisältöjä. Luokittelu on tärkeässä roolissa siksi, että vasta se tekee käsitysten joukon hallittavaksi ja selittää samalla käsitysten erilaisuutta. (Mt. 125.)

3.3 Aineistonhankinta

Keräsin tutkimusaineistoni lähettämällä informanteille kirjoitelmaohjeistuksen, johon nuoret aikuiset vastasivat kirjoitelmilla, joissa kirjoittivat käsityksiään ja kokemuksiaan itsenäistymisestä. Tutkielmassani tulen luomaan saamieni vastausten pohjalta erilaisia merkityskategorioita, joita luon vastauksista esille nousevista aiheista. Valitsin kirjoitelmat aineistonkeruumenetelmäkseni, sillä silloin tutkijana en vaikuta niin paljoa tutkittavien vastauksiin, ja tutkittavat voivat vastata heille parhaiten sopivana hetkenä tutkimukseeni.

Tutkittavien ikähaarukka on 19–25-vuotta, sillä kyseessä ovat nuoret aikuiset. Keräsin informantit kyselemällä tuttavapiiriltäni, jos he tuntisivat jonkun, jolla voisi olla jonkinlaisia käsityksiä itsenäistymisestä, sekä laittamalla viestin erääseen tutkimushetkellä 3600 jäsenen Facebook -ryhmään. Viestissä kerroin tutkimuksestani, ja pyysin vastaamisesta kiinnostuneita ryhmän jäseniä antamaan minulle sähköpostiosoitteensa, johon lähetin tutkimusinfon ja kirjoitelmaohjeistuksen. Yhteensä sain kahdeksan informantin vastaukset, joista kertyi 13 sivua tutkimusaineistoa. Kahdeksan informanttia oli tutkimuksen kannalta riittävä määrä, sillä kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkittavien suuri määrä ei ole tarpeen (Alasuutari 1999.)

3.4 *Fenomenografinen analyysi*

Analysoinnissa ja tulkinnassa tarkoituksena on ymmärtää se merkityssisältö, jonka tutkittavat ilmiöstä antavat. Ilmaisujen yhtenevyyksiä ja eroja vertailemalla saadaan kategorisoitua laadullisesti 13 erilaisia ryhmiä. Nämä ryhmät Uljens (1989) on nimennyt kuvauskategorioiksi, ja ne tuotetaan aineiston perusteella. (Piensoho 2001, 114.) Poikolainen (2002, 17) kertoo, että Uljensin mukaan kuvauskategorioilla voidaan kuvata ihmisen ajattelua suhteessa yleisiin ajattelutapoihin, jolloin yksilölliset käsitykset ovat suhteessa muiden käsitysten kanssa. Uljens on erottanut kolme erilaista kategoriarakennetta:

1. Horisontaalinen, jolloin kaikki ilmiötä kuvaavat perspektiivit ovat samanarvoisia. Tavoitteena on etsiä mahdollisimman monenlaisia käsityksiä ilmiöstä.
2. Vertikaalinen, jolloin tietyn yksilön tai yksilöiden käsityksiä ja niiden muutoksia seurataan tietyn ajan sisällä.
3. Hierarkkinen, jolloin halutaan selvittää, ovatko tietyt käsitykset kehittyneempiä kuin toiset. Hierarkisessa kategoriasysteemissä osa käsityksistä voi olla rakenteeltaan ja sisällöltään selkeästi muita kehittyneempiä.

Lisäksi aineiston analyysille on omat viisi vaihettaan (Poikolainen 2002):

1. Empiirisen aineiston lukeminen – Kirjalliseen muotoon saatettu empiirinen aineisto (eli haastatteluvastaukset) luetaan useaan otteeseen läpi kokonaiskuvan hahmottamiseksi.
2. Analyysin kohteena olevien ilmausten etsiminen ja tulkinta – Aineistosta etsitään tutkimuskysymysten kannalta relevantteja ilmauksia ja käsityksiä. Näitä voivat olla yksittäiset sanat, lauseet tai ajatuskokonaisuudet. Kunkin ilmauksen kohdalla pohditaan myös mikä on sen tarkoitus ja muodostetaan sen pohjalta merkityksiä eli ”merkitysyksikköjä”.
3. Merkityssisältöjen vertailu toisiinsa – Löydettyjä merkitysyksikköjä lajitellaan ja ryhmitellään laajemmiksi merkityskategorioiksi, jotka selittävät ja kuvaavat käsitysten erilaisuutta. Yksittäinen merkityskategoria voi

muodostua jopa vain yhdestä merkitysyksiköstä, sillä fenomenografiassa ollaan kiinnostuneita määrällisten erojen sijaan laadullisista eroista.

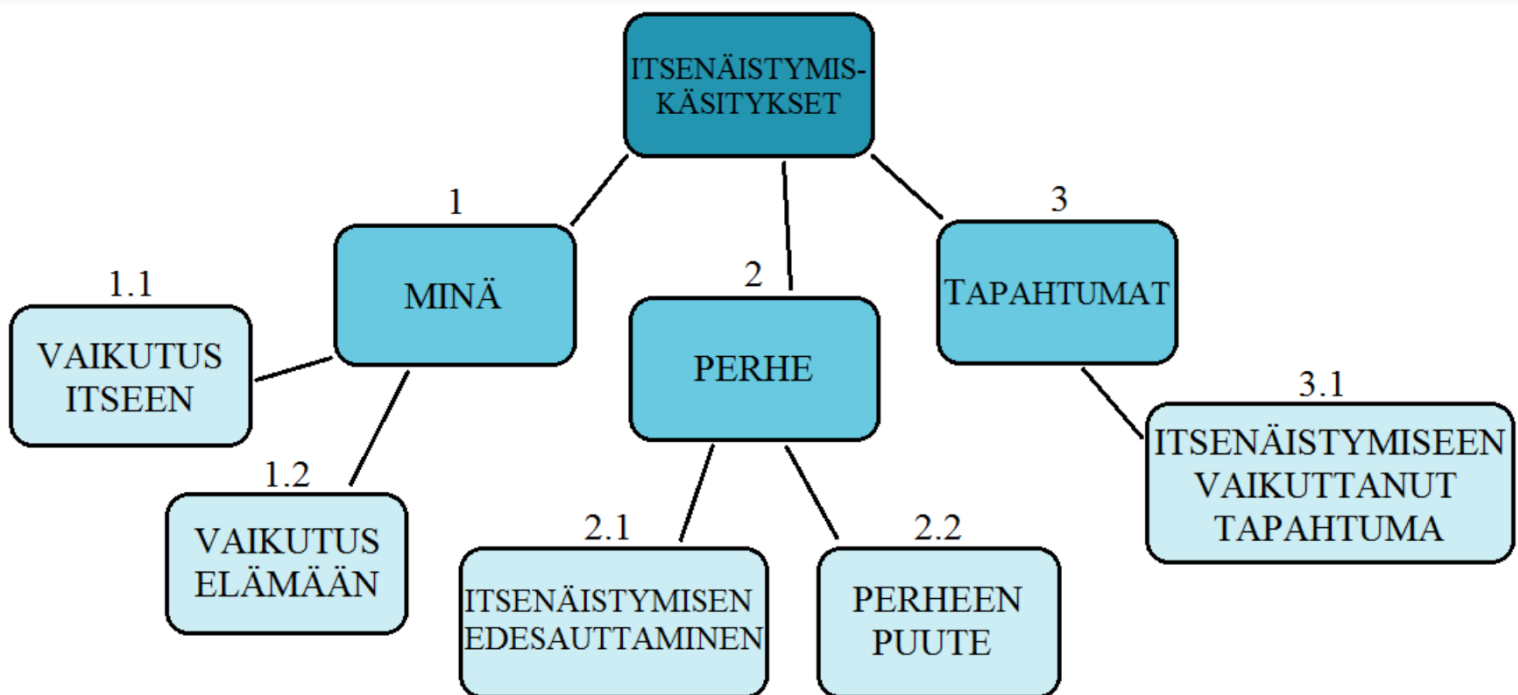
4. Merkityskategorioiden kuvaaminen abstraktimmalla tasolla – Merkityskategorioista muodostetaan teoreettiseen tietoon yhdistettyinä laajempia, ylemmän tason kuvauskategorioita, jotka muodostavat lopulta tutkijan oman teorian liittyen tutkittavaan aiheeseen.
5. Kuvauskategoriajärjestelmän muodostaminen – Lopuksi merkityskategoriat kuvataan kuvauskategoriajärjestelmänä, jossa tutkimustulokset ovat nähtävissä tiivistetyssä muodossa.

Oma analyysini eteni yllä olevien analyysin vaiheiden mukaan. Muokattuani kaikkien tutkittavien kirjoitelmat samaan fonttiin ja kirjasinkokoon tulostin kirjoitelmat, ja ryhdyin syventymään niiden sisältöön lukemalla ne huolellisesti läpi useaan kertaan. Tämän jälkeen aloin etsiä tutkimuskysymykseni kannalta oleellisia ilmauksia ja vastauksia. Värikoodasin vastausten jaottelua helpottaakseni tutkimusaineiston siten, että käytin samaa väriä kussakin apukysymyksessä ja siihen liittyvissä informanttien vastauksissa, eli luokittelin vastaukset ensin kysymysten perusteella (ks. liitteet). Tämän jälkeen yhdistelin aineistosta löytämiäni merkitysyksiköitä ja lajittelin niitä laajemmiksi merkityskategorioiksi. Lopuksi muodostin merkityskategorioista kuvauskategoriajärjestelmän (kuvio 1). Oma kategoriajajoni noudattaa Uljensin horisontaalista kategoriarakennetta, eli kaikki tutkimusaiheittani kuvaavat kategoriat ovat keskenään samanarvoisia (Poikolainen 2002, 17).

4 TUTKIMUSTULOKSET

Jaoin tutkimuskysymykseen ”Millaisia käsityksiä nuorilla aikuisilla on itsenäistymisestä?” saamani tutkimustulokset kolmeen yläkategoriaan ja viiteen alakategoriaan. Ensimmäinen yläkategorioistani, 1 Minä, käsittelee itsenäistymisen vaikutusta niin itse informanttiin kuin myös hänen elämäänsä. Toinen yläkategoriani, 2 Perhe, käsittelee sitä, miten perhe on edesauttanut informantin itsenäistymistä, sekä miten perheen puute (se, että perhe ei ole koko ajan läsnä) on itsenäistymisen jälkeen vaikuttanut asioihin. Kolmas yläkategoria, 3 Tapahtumat, sisältää erilaisia tapahtumia ja asioita, jotka eivät automaattisesti tee nuoresta itsenäistä, mutta toimivat eräänlaisina ponnahduslautoina itsenäistymisprosessin käynnistymiselle.

Alla näkyvät aineistosta yhdistelmäni numeroidut kuvauskategoriat, eli yläkategoriat (1–3) ja alakategoriat (1.1–3.1).

KUVIO 1. Nuorten aikuisten käsitykset itsenäistymisestä

4.1 Minä

Muodostamani ylätason kategoria 1 Minä jakautuu kahteen alatason kategoriaan, jotka ovat 1.1 Vaikutus itseen ja 1.2 Vaikutus elämään. 1.1 Vaikutus itseen käsittelee informanttien käsityksiä siitä, miten heidän itsenäistymisensä on vaikuttanut heihin ja heidän käsityksiinsä itsestään, sekä mitä se on heiltä vaatinut. 1.2 Vaikutus elämään käsittelee puolestaan sitä, miten itsenäistyminen on vaikuttanut informanttien elämäänsä, mitä he ovat sen myötä oppineet ja mitä saaneet elämänsä.

Vaikutus itseen

Nuorilla aikuisilla oli paljon itsenäistymiskäsityksiä, joiden mukaan itsenäistyminen oli vaikuttanut heihin itseensä. Monilla käsitykset omasta identiteetistä ja itsestä olivat muuttuneet ja vahvistuneet, kuten Eriksonin teorian mukaan kuuluu tapahtua seurauksena yhteiskunnan haasteiden ja vaatimusten kohtaamisesta (Nurmi 1995). Nuoret aikuiset mainitsivat itsenäistymisen vahvistaneen heidän käsityksiään omista luonteenpiirteistään sekä siitä, miten he toimivat tietyissä tilanteissa. Itsenäistymisen myötä he myös uskalsivat mennä ja tehdä miten itse halusivat ja osasivat ilmaista itseään ja tunteitaan paremmin. Itsenäistyminen auttoi itsensä ymmärtämisessä ja kehittämisessä ja sai lisäksi huomaamaan, että pystyy monenlaisiin asioihin pakon edessä. Eräs informantti oli muista omilleen muuttaneista informanteista poiketen muuttanut lapsuudenkodistaan väliaikaisesti soluasuunton koulunsa ajaksi, ja aluksi tuntemattomien ihmisten kanssa pienen tilan jakaminen oli vaikuttanut hänen vuorovaikutustaitoihinsa.

– – olin kovin ujo ja jännitin asioita paljon. Tarvitsin aina tutun ihmisen mukana, jotta selvisin uusista tilanteista. Näistä tilanteista selviäminen ja muiden ihmisten kanssa toimiminen auttoivat oman itseni ymmärtämisessä ja kehittämisessä. Soluasunnossa asuessa oppi hyvin miten erilaisia kaikki ovat ja miten heidän kanssaan on parasta toimia, jotta rauha säilyisi ja kaikilla olisi mukavaa. (N19)

– – itsenäistymiseni jälkeen oma minäkuvani on muuttunut aika paljon. Asioita joutuu pohtimaan huomattavasti enemmän. – – teen päätöksiä mielusti yksin ja koen olevani huomattavasti itsevarmempi asioiden suhteen, kuin aikaisemmin. (N20)

Itsenäistymisen myötä kasvanut itsevarmuus ja –luottamus mainittiin monissa kirjoitelmissa. Se, että joutui tekemään jotain ilman apua, ja onnistui siinä, kasvatti luottamusta itseän todella paljon. Yksi informantti kertoi olevansa itsenäistymisen myötä varma, että voi oppia minkä asian tahansa, toinen taas koki, että itsenäistymisen myötä hän pärjäsikin elämässä paremmin kuin hänen vielä itsenäistymättömät kaverinsa.

Itsenäistyminen nuorelta aikuiselta vaatii kasvamista siitä nuorukaisesta aikuiseksi. On tehtävä parhaansa eikä riippua muissa – –. (N19)

– – vaatii henkistä valmiutta itsenäiseen elämään ja positiivista kokemusta elämännhallintataidoistaan. (M24)

Itsenäistymisen oli huomattu vaikuttavan itseän myös siten, että se vaatii itseltä paljon asioita. Henkisen valmiuden lisäksi nuorten aikuisten mukaan piti olla halua, perustaitoja, halua oppia uutta ja tutustua uusiin asioihin sekä kykyä ottaa vastuuta. Lisäksi itsenäistyminen vaatii tavoitteita ja unelmia, joiden eteen täytyy ponnistella. Itsenäistyminen siis alkaa nuorilla aikuisilla silloin, kun pystyy vastaamaan kaikkiin itsenäistymisen mukanaan tuomiin ja asettamiin haasteisiin. Informanttien mukaan itsenäistymiseen tarvitaan myös aikaa ja rahaa. Näiden asioiden vaikutus itseän oli nuorilla aikuisilla se, että jos jotain olennaista edellä mainituista puuttui, he mukautuivat hankkimaan sen. Muutamalla esimerkiksi rahanpuute sai hakeutumaan ensimmäistä kertaa töihin, sillä muuten ei olisi pärjännyt itsenäisesti. Tämä taloudellisen vastuun ottaminen kuuluu Dunderfeltin (2006) mukaan nuoruuden kehitystehtäviin.

Vaikutus elämään

Nuoret aikuiset kokivat itsenäistymisellä olevan suuri vaikutus heidän elämäänsä. Lapsuudenkodissaan asuvat nuoret aikuiset kokivat itsenäistymisen vaikuttavan elämään esimerkiksi siten, että asioita täytyy tehdä ilman, että muiden tarvitsee pyytää. Itsenäistymisen myötä kotona tuli myös aiempaa suurempi vastuu kodinhoidosta ja monista päätöksistä. Itsenäistymiseksi katsottiin myös se, että kotona vanhemmat eivät enää huolehtineet, vaan nuori aikuinen oli itse vastuussa siitä, lukiko ylioppilaskokeisiin ja pääsykokeisiin vai ei. Vanhempien luona asuessa on ollut myös turvallista opetella käyttämään rahaa oikein ja säästämään sitä.

Opiskelupaikan puuttuessa koin kuitenkin paremmaksi jäädä asumaan vanhempieni luokse. Tässä tapauksessa itsenäistymisen osoittaminen korostuu vastuunottamisena yhteisten asioiden hoidossa, arjen sujuvoittamisessa ja oman osuuden hoitamisessa. (M24)

Monilla nuorilla aikuisilla omilleen muuttamisesta seurasi eniten muutoksia elämään. Itsensä elättämisen lisäksi he joutuivat luonnollisesti hoitamaan itse omia asioitaan, kuten pankkiasioita ja vakuutuksia. Nuoret aikuiset oppivat myös uusia elämäntaitoja, kuten ruuanlaittoa, elämän rytmittämistä ja siivousta itsenäistymisen myötä. Nämä taidot kuuluvat aikuisuuteen, joten niitä on luonnollista harjoitella ja opetella nuoruuden ja aikuisuuden välissä, nuorena aikuisena.

Olen myös oppinut tekemään elämänrytmistäni säännöllistä (pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta). (N19)

– – hoidimme pankki asiat keskenämme ilman aikuisten apua. Neuvottelut, tarjoukset ja remontin. (N20)

Oppinut olen vakuutuksista, raha-asioista, ruuanlaitosta, siivouksesta ja kodin pitämisestä. (N20)

Aineistosta nousee selkeästi esiin yksi itsenäistymisen myötä elämään vaikuttanut asia, nimittäin vapaus. Melkein jokainen nuorista aikuisista mainitsi sen kirjoittelussaan. Tämä asia näyttäytyi myös Salosen (2005) artikkelissa, jossa suomalaiset nuoret aikuiset arvostivat erittäin paljon omaa tilaa. Vapaus, oman elämän kontrolli, päivän aikataulun suunnittelu itse ja se, että asiat saa tehdä haluamallaan tavalla ilman, että tarvitsee kuunnella muiden mielipiteitä, ovat nuorten aikuisten mielestä itsenäistymisen ydin. Kaikki elämänvalintoja ohjaavat langat päätyvät pikkuhiljaa omiin käsiin, ja päätösvalta kaikista itseä koskevista asioista on nuorella itsenäistyvällä aikuisella.

Itsenäistymisessä ehdottomasti parasta on vapaus! (N20)

Saamme itse päättää mitä syömme ja mitä ostamme. Milloin tulemme kotiin ja milloin mennä nukkumaan. Kaikki on itse päätettävissä. (N20)

Viikkojen ja kuukausien aikana oman elämän kontrolli kasvaa hiljalleen. Kuin huomaamatta kaikki langat ovatkin tiukasti omassa nyrkissä. (M20)

Nuoret aikuiset kokivat myös oppineensa uusia elämää helpottavia asioita itsenäistymisen myötä. Oma itsenäinen elämä sujui huomattavasti paremmin, kun

löysi ympärilleen oikeanlaisia ihmisiä, ja pystyi kääntämään vastoinkäymiset opiksi.

– – pitää vastoinkäymiset omassa arvossaan; Niistä otetaan opiksi, eikä jäädä vellomaan. (M24)

Paikkojen ja oikean seuran löytäminen on tullut opittua (kaikki ei ole niin mustavalkoista aina). (N19)

Itsenäistyminen ja oman elämän tavoitteiden saavuttaminen voi tapahtua myös hyvin nopeasti. Eräs nuori aikuinen koki saaneensa paljon sen jälkeen, kun hänen itsenäistymisprosessinsa alkoi. Tutkimistani nuorista aikuisista hän oli yksi nuorimmista, mutta maallista omaisuutta hänelle oli ehtinyt kertyä paljon, sillä itsenäistymisen alettua yksi asia johti toiseen ja asiat lähtivät etenemään vyöryvän lumipallon tavoin. Tämä taas on luonnollista nuoren aikuisen itsenäistymisessä, sillä eiväthän koko aikuisuus ja siihen liittyvät asiat yhdellä kertaa nuoren aikuisen kohdalle osu, kun itsenäistyminen alkaa; toisilla siihen voi kulua useita vuosia.

Koen saaneeni itsenäistymisestä paljon. Ammatin, vakituisen työn, omistus asunnon, kaksi autoa ja rahaa. (N20)

4.2 *Perhe*

Perheen merkitys itsenäistyvälle nuorelle aikuiselle on suuri. Sekä sillä, onko perhe tukenut nuoren itsenäistymistä jo ennen nuoruutta, että sillä, mikä on perheen rooli itsenäistymisen jälkeen, on valtava merkitys nuoren itsenäistymisprosessiin. Perheestä erottautuminen muuton myötä koetaan vapauttavaksi, mutta toisaalta taas perheestä kaukana oleminen voi aiheuttaa monenlaisia ongelmia.

Itsenäistymisen edesauttaminen

Itsenäistymisen edesauttaminen tarkoittaa tutkimuksessani sitä, että vanhemmat olivat antaneet nuorelleen vastuullisia tehtäviä jo tämän ollessa lapsi, ja luottaneet siihen, että heidän lapsensa pärjää. Tämä taas luonnollisesti lisäsi lasten itseluottamusta ja synnytti itsevarmoja itsenäistymiseen valmiita nuoria aikuisia. Kuten Haavisto (2001) kirjoitti, itsenäistyminen ei tapahdu kädenkäänteessä, ja

lapselle olisi hyvä antaa vastuuta jo ala-asteen loppupuolella. Tutkimistani nuorista aikuisista kaikki kokivat saaneensa riittävän ”perehdytyksen” itsenäiseen elämään lapsena, joten itsenäistyessä ei tarvinnut pudota yhtäkkiä tyhjän päälle.

– – Itse olen neljästä lapsesta vanhin, ja täten pienemmistä sisaruksista huolehtiminen on ollut osaltaan myös minun vastuullani. Lisäksi olen myös joutunut/saanut huolehtia itsestäni nuoremmasta iästä alkaen kuin nykyään tunnutaan saavan, sillä vanhemmillani oli kädet täynnä nuorempien sisarusten, lisäopintojen ja omakotitalon rakentamisen kanssa. (N23)

Mielestäni itsenäistymiselle tärkeintä on se, että lapsille opetetaan vastuuta ja velvollisuutta, mutta annetaan myös oikeuksia. Itse olen lapsena saanut leikkiä vapaasti kaupunginosassamme – –. Vanhempani luottivat minuun. (N19)

Monet arkielämän taidot opin jo lapsuudenkodissani, jossa koko sisarusparvi opetettiin kotiaskareiden osalta itsenäisiksi. (M24)

Haavisto (2001) mainitsee, että itsenäistyvää nuori kokee maailman niin, että hänellä on vain oikeuksia, eikä velvollisuuksia. Tästä syystä on tärkeää opettaa jo lapselle, että oikeuksia ei ole ilman velvollisuuksia, vaan ne kulkevat käsi kädessä. Tärkeää on myös näyttää, että todella luottaa lapseen ja tämän pärjäämiseen ilman vanhempia.

Sain leikkiä vapaasti ja tehdä halutessani asioita, JOS: läksyt oli tehty, huone oli siisti, sisaruksia ei ollut kiusattu ja kavereiden vanhemmat olivat tietoisia myös kavereiden liikkeistä. Kotiintuloaikoja piti noudattaa, ja myöhästymisestä seurasi puhuttelu. (N20)

Sain mennä kavereille yöksi, olin partiossa ja pääsin partioretkille. – – omat vanhempani eivät soitelleen perään vaan kannustivat minua myös ikävän hetkellä tsemppaamaan ja nukkumaan vielä yhden yön leirillä. (N23)

Jotta nuori todella uskaltaa lähteä itsenäistymään, on vanhempien erittäin tärkeää myös kertoa, että kotoa saa aina apua ja tukea, ja mikä tärkeintä, omaa lasta ei missään nimessä pakoteta pois kotoa tai pysymään poissa kotoa, jos hän ei kykenekään elättämään itseään.

Vanhempani ovat aina sanoneet meille lapsille, että niin kauan kuin meillä on opiskelut kesken, niin saadaan vapaasti asua lapsuuden kodissa ja senkin jälkeen on edelleen tervetullut, jos tarvetta on. (M24)

Vanhemmat ja perhe ja ystävät ovat tukena sillä hetkellä kuin tukea tarvitsee, sitä pitää vain pyytää. Lämmin suhde perheeseen on tärkeä. (N23)

Perheen puute

Perheen puutteella tarkoitetaan sitä, että nuoren aikuisen muutettua omilleen jää lapsuudenperhe usein toiselle paikkakunnalle. Tutkittavistani kaikki kotoa pois muuttaneista useat olivat muuttaneet hyvinkin kauas lapsuudenkodistaan opiskelujen perässä, suurin osa jopa eri maakuntaan. Kaukana perheestä oleminen saattoi välillä aiheuttaa ongelmia, ja aivan kaikkia asioitakaan vanhemmat eivät välttämättä olleet muistaneet tai pystyneet nuorelleen opettamaan ennen muuttoa. Myös verkostoituminen on tärkeää, jotta saa muualtakin kuin perheeltä tukea. Esimerkiksi yhteen muuttaminen seurustelukumppanin kanssa koettiin itsenäistymistä helpottavaksi asiaksi.

Joitain asioita en ole tiennyt miten ne tehdään, itsenäistyessäni olen ottanut siitä selvää ja oppinut. (N23)

Poikaystäväni ja hänen perheensä ovat erityisen tärkeitä ihmisiä elämässäni. Heidän kautta olen oppinut paljon ja saanut ikään kuin toisen perheen. Välimatka lapsuuden kotiin on pitkä, joten itse on pärjättävä. Kun muutin en tuntenut Tampereen seutua yhtään. Piti siis opetella kulkemaan paikasta toiseen. (N19)

– – toinen ihminen loi hurjasti turvallisuuden tunnetta ja itsenäistyminen toisen ihmisen kanssa tuntui helpolta. (N20)

Itsenäistymisen vaikutus nuorten aikuisten elämään on näkynyt myös siten, että rahan merkitys on noussut esiin. Kuten Salonen (2005) artikkelissaan kirjoitti, hyvinvointiyhteiskunta kyllä tukee suomalaisnuoria omilleen pääsyssä, mutta tuista huolimatta monien asioiden maksaminen itse saattaa joskus tehdä tiukkaa.

– – stressin aiheeksi muuttuu heti raha. Onko varaa maksaa seuraava vuokra? Mitähän pystyn syömään tämän kuun? (N19)

Joskus myös raha-asiat eivät ole olleet niin selkeitä ja joskus rahat ovat loppuneet kesken. (N19)

Maksoimme itse vuokrat, vakuutukset, kulkemiset, ruuat ja kaiken muun. (N20)

Vaikeinta minulle on ollut ottaa vastaan taloudellista tukea vanhemmilta opiskellessa, kun jo ennen kotoa muuttamista kännykkälasku piti maksaa itse –
–. (N23)

Nuoret aikuiset kohtasivat myös monenlaisia ongelmia joutuessaan toimimaan ilman vanhempiaan. Vakava sairastaminen vieraalla paikkakunnalla ja muiden ihmisten huono kohtelu nuoria kohtaan olivat asioita, joissa vanhempien läsnäolo olisi varmasti ollut suuri apu.

Vastoinkäymisiä on ollut aika runsaasti, mutta ehkä eniten vaikeuksia toi se, kun terveys oli nollassa. Vanhemmat olivat huolissaan ja minä koko ajan sairaalassa ja uusissa tutkimuksissa. Minua pelotti. (N19)

Ensimmäisen asunnon vuokran antaja ei uskonut, että meidän hella on rikki, totesi mm. että ette te nuoret osaa sitä käyttää – –. No ne tuli lopulta katsomaan ja rikkihän se oli. Meitä on myös yritetty huijata ottamaan autoon semmoinen turva, joka maksaisi aina hinauksen, jos auto jättäisi tien päälle – – auto oli niin vanha, ettei se olisi kattanut sitä. (N19)

Koska vanhemmat asuivat kaukana, liikkuminen uudella paikkakunnalla aiheutti autokortittomille välillä pään vaivaa. Sopeutumista uudelle paikkakunnalle saattoi hankaloittaa myös se, että nuori aikuinen ei tuntenut olevansa kotona, sillä koti oli siellä, missä vanhemmat.

Siirtyminen paikasta A paikkaan B piti tehdä autokortittomana bussilla, kävellen, junalla... koska ei ollut vanhempia jotka kuskaisivat. (N19)

Vaikka asun nykyään omillani, minulla on kämppä ja olen niin itsenäinen kuin vain on mahdollista, en silti kykene kutsumaan kämppääni kodikseni. Ehkäpä vasta sitten, kun perustan omaa perhettä, pystyn kutsumaan asuntoani kodiksi. Kun menen asunnolleni, menen kämpälle. Kun menen vanhempieni luokse, menen kotiin. (N19)

Yksin asumisessa suurimmaksi puutteeksi vanhempien asuessa muualla koettiin yksinäisyys, joka nousi esiin monen informantin kirjoitelmassa. Vaikka verkostot olisivatkin hyvät ja kavereita olisi saanut paljon, voi yksinäisyys silti yllättää välillä. Myös Heleniuksen tutkimien yhdeksäsluokkalaisten kirjoittamissa tarinoissa yksinäisyys nousi aika-ajoin esille, mutta kuten Uusitalo (2007) toteaa, silloin tällöin esiin nousevat yksinäisyyden tunteet ovat osa ihmisyyttä (Helenius 2009).

Itsenäistymisen huonona puolena on tietynlainen yksinäisyys aika ajoin. Tarpeellinen tuki puuttuikin yllättäen. (M20)

Asuminen yksin – – tuntui aluksi äärimmäisen vaikealle. Koin itseni yksinäiseksi, vaikka ympärillä oli jatkuvasti ystäviä ja muita läheisiä. (N20)

4.3 Tapahtumat

Nuoret aikuiset kertoivat monista itsenäistymiseensä vahvasti vaikuttaneista tapahtumista kirjoitelmissaan. Monesti kyseiset tapahtumat toimivat niin sanottuina ponnahduslautoina informanttien itsenäistymisprosesseille.

Itsenäistymiseen vaikuttanut tapahtuma

Muuton kokeneet nuoret aikuiset kertoivat sillä olleen todella iso merkitys heidän itsenäistymiseensä. Jotkut informanteista olivat muuttaneet omaan asuntoon, kaksi taas oli joutunut muuttamaan koulun ja/tai koulun työssäoppi- sekä harjoittelupaikkojen perässä. Nuorten aikuisten vastauksista pystyi päättelemään, että oma asunto symboloi kykyä ottaa vastuu omasta elämästään.

– – itsenäistymiseen liittyy erittäin vahvasti omaan asuntoon muuttaminen. Samassa yhteydessä ihmisen tulee ottaa aiempaa suurempaa vastuuta taloudellisista asioista, kodinhoidosta ja monista päätöksistä. (N20)

– – muutin yläasteen loputtua uuden oppilaitokseni asuntolaan asumaan viikoiksi, viikonloput asuin kotona. Kun työssäoppimiseni alkoi muutin asumaan ensimmäisen to-paikkani omistajan kotiin reilun 200km päähän kotoa, jossa asuin joskus jopa 10 päivää putkeen. Kaikki tämä muuttaminen ja paikan vaihtaminen on vaikuttanut itsenäistymiseeni paljon, koska olen joutunut hoitamaan asioita aika lailla itse. (N19)

Tutkimukseni nuorista aikuisista kaksi asui tutkimuksen tekohetkellä lapsuudenkodissaan. Nämä informantit olivat tutkimuksen nuorimpia, eli 19–vuotiaita. Tämä asia kertoo siitä, että huolimatta tutkittavien satunnaisuudesta, ilmeni näinkin pienessä kahdeksalla informantilla toteutetussa tutkimuksessa sama asia, jonka Salonen oli omassa tutkimuksessaan ja artikkelissaan monien muiden tavoin huomannut, eli suomalaisnuorten aikainen lapsuudenkodista lähteminen. Toisaalta Salosen tutkimuksessa nuoret pitivätkin lapsuudenkodista lähtöä noin 20–vuotiaana lähes normin kaltaisena asiana. (Salonen 2005).

Itsenäistymiseen liittyväksi tapahtumaksi nousi tutkimuksen miespuolisten informanttien kirjoitelmissa armeija, jonka koettiin vaikuttaneen itsenäistymiseen enemmän tai vähemmän.

Vaikka en muuttanut heti lukion ja asepalveluksen jälkeen omaan asuntoon, koin olevani silti valmis itsenäiseen elämään. (M24)

Varusmiespalveluksen suorittaminen oli myös iso osa itsenäistymistä, kuten varmasti myös monilla muilla sen suorittaneilla nuorilla. En ollutkaan enää lapsi, joka nukkuu yöt turvallisesti kotona, vaan varusmies, joka on muiden vertaistensa kanssa viikot poissa kaukana kotoa. Armeijan jälkeen oli kuin olisi tietynlaisen miehuuskokeen ja itsenäistymiskurssin suorittanut. (M20)

Työpaikan saaminen taas symboloi itsenäistymisen kannalta kykyä olla taloudellisesti itsenäinen, ja vaikka moni oli ollut kesätöissä, oli sen ”oikean” työpaikan saaminen tärkeä asia itsenäistymisen kannalta.

Lopulta valmistuin koulusta 4kk ennen muita työkokemuksen ja ahkeruuden takia. Sain myös heti töitä! (N20)

Omaan itsenäistymiseen minulla kuului taloudellisen riippumattomuuden vahvistaminen työskentelemällä. (M24)

Lisäksi itsenäistymiseen liittyvät uran luominen ensiksi opiskelun kautta ja sen jälkeen työelämässä. (N20)

Tutkimusvastauksiksi saamieni kirjoitelmien pohjalta itsenäistymiseen erittäin paljon vaikuttava tapahtuma oli ajokortin ja oman auton saaminen, sillä ne symboloivat kykyä liikkua itsenäisesti ja laajemmin kuin aikaisemmin.

Ajokortin saamisen jälkeen olen itsenäistynyt vielä lisää. Koska pääsen liikkumaan paremmin ja helpommin paikasta toiseen oman mieleni mukaan, pystyn vaikuttamaan omaan elämään enemmän, joka taas lisää itsenäisyyttä. Mielestäni tällainen vapaus liikkumiseen vaikuttaa nuorten itsenäistymiseen paljon. (N19)

Itsenäistymiseen liittyy paljon asioita, joiden avulla oman elämän kontrolli alkaa hiljalleen siirtyä vanhemmilta nuorelle. – – se voi olla oma auto. (M20)

Nämä monet itsenäistymiseen liittyvät asiat ovat jokaisella nuorella aikuisella hie- man erilaisia. Jokaisen käsitykset itsenäistymisestä ovat muodostuneet oman ko- kemuksen ja kuullun perusteella, ja näitä käsityksiä on hyvin monenlaisia. Jokai- nen käsitys on silti sekä tutkimuksen että elämän 26 kannalta yhtä arvokas, ja ilman erilaisia itsenäistymisprosesseja ja –reittejä itsenäistyminen olisi hyvin en- nalta arvattavissa. Onneksi näin ei kuitenkaan ole, vaan jokainen saa kokea omanlaisensa tien itsenäistyessään, sillä:

– – täysin ”itsenäistynyt”. Ei sellaista käsitettä kai ole olemassakaan. It- senäistyminen on osa ihmisen kasvua ja oppimista. Ja oppiminen jatkuu läpi elämän. (M24)

5 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Tutkimuksessa käytin laadullisia tutkimusmenetelmiä ja aineistoni koostuu yksittäisten informanttien kirjoitelmista. Laadullinen tutkimus asettaa tutkijalle haastetta, sillä jokaisen päätöksen kohdalla joutuu pohtimaan tekemänsä ratkaisun sopivuutta muuhun työhönsä (Eskola & Suoranta 2008, 208). Laadullisin menetelmin toteutetun tutkimuksen lähtökohtana on tutkijan subjektiivisten kokemusten vaikutuksen hyväksyminen (Mt. 210). Lähes väistämättä tutkijan sukupuoli, ikä, uskonto tai mikä muu tahansa tutkijan taustatekijä vaikuttaa tulkintojen tekemiseen ja täten puolueetonta laadullista tutkimusta ei ole olemassakaan (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133).

Laadullisessa tutkimuksessa voi ilmetä virheitä esimerkiksi siinä, että tutkija kysyy vääriä kysymyksiä, näkee suhteita ja periaatteita virheellisesti tai ei näe niitä ollenkaan. Pätevyys laadullisessa tutkimuksessa voidaan ymmärtää ennemminkin uskottavuudeksi ja vakuuttavuudeksi. Tutkimuksella voidaan aina vain hieman raapaista tutkittavan ilmiön pintaa, eikä tutkittavaa ilmiötä kyetä koskaan ilmaisemaan tutkimusraportissa täysin sellaisena, kuin se tutkimustilanteessa tai tutkijalle ilmenee. Luotettavuutta pohdittaessa on tärkeää miettiä, miten tutkimuksen luonne ja tutkimusaihe ovat mahdollisesti vaikuttaneet tutkimukseen osallistuneiden vastauksiin. (SaaranenKauppinen & Puusniekka 2009.) Tutkimuskysymys on itse asiassa hyvin henkilökohtainen, sillä se ei kysy mielipidettä jostain yleisestä asiasta, vaan sen tarkoitus on selvittää tutkittavan omia käsityksiä itsenäistymisestä. Tutkimukseen osallistujien saamassa kirjoitelmaohjeistuksessa (Liite 2) oli useampi apukysymys, mutta vaikka tutkittavista moni vastasi kaikkiin kysymyksiin, olivat vastaukset usein eri järjestyksessä, kuin miten ne oli lueteltu apukysymyksissä. Lisäksi kirjoitelmissa oli selkeästi huomattavissa tiettyä elämänkerrallisuutta, eli tutkittavat kirjoittivat omista itsenäistymiskäsityksistään ja -kokemuksistaan myös paljon sellaista asiaa, jota apukysymyksissä ei mainittu.

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa kuitenkin positiivisesti se, että en tuntenut informantteja etukäteen, eli se, että juuri minä luen heidän kirjoitelmansa, ei ole vaikuttanut heidän kirjoitelmiensa sisältöön. Lisäksi luotettavuutta lisää se, että informantit saivat kirjoittaa kirjoitelmat yksin heille parhaiten sopivana rauhallisena hetkenä siellä missä halusivat, eli läsnäoloni ei vaikuttanut vastausten sisältöön. En myöskään kyennyt ohjaamaan informanttien vastauksia kysymällä esimerkiksi tarkentavia lisäkysymyksiä tai johdattelemalla keskustelua tiettyyn suuntaan, kuten haastattelussa olisi voinut käydä. Informanttien vastausten sisältöön saattoi vaikuttaa 28 positiivisesti myös se, että heille kerrottiin anonymiteetistä, eli tutkijan lisäksi kukaan muu ei ole saanut lukea aineistoksi kerättyjä kirjoitelmia, eikä tietää, keitä tutkimukseen osallistui.

Pohdin jonkin verran informanttien homogeenisyyttä ja sen vaikutusta vastauksiin, sillä puolet informanteista olivat tutkimukseen vapaaehtoisesti vastanneita partiolaisia. Koska partiolaiset ovat tottuneet toimimaan itsenäisesti ilman vanhempiaan pienestä pitäen eripituisilla leireillä ja retkillä, ja ovat saaneet paljon vastuutehtäviä partiossa, heidän itsenäistymisprosessinsa on usein alkanut jo hyvin nuorena. Tästä syystä minulla oli huoli siitä, että partiolaisten kirjoitelmat saattaisivat olla yksipuolisia ja sisältää itsenäistymiskäsityksiä lähinnä vain partion näkökulmasta, jolloin vastauksista löytämieni käsitysten laajuus ja monipuolisuus voisivat jäädä vajaiksi. Tulin kuitenkin siihen tulokseen, että partiolaisuus ei vaikuttanut tutkimukseni tuloksiin liiaksi, sillä vain yksi informanteista mainitsi partion kaiken muun ohella kirjoitelmaansa, ja erilaisia itsenäistymiskäsityksiä kertyi riittävästi. Tutkimuksen luotettavuutta peilaa myös se, että tutkimustuloksista löytyi yhtäläisyyksiä Salosen (2005) ja Heleniuksen (2009) tutkimuksiin.

6 LOPUKSI

Tutkimuksen tarkoituksena oli siis selvittää, millaisia käsityksiä nuorilla aikuisilla on itsenäistymisestä. Koska laadullisessa tutkimuksessa ei ole tarkoituksen mukaista yleistää tutkimustuloksia, ei niin tehdä tässäkään tutkimuksessa. Yleisesti tutkimustuloksista voidaan huomata, että huolimatta nuorten aikuisten lukuisista positiivisista itsenäistymiskäsityksistä, he käsittivät itsenäistymiseen liittyvän myös tietynlaisia vaatimuksia ja haasteita. Nuorille aikuisille oli siis kertynyt paljon monipuolisia käsityksiä siitä, mitä itsenäistymiseen liittyy, eli he tiedostavat, mitä itsenäistyminen on.

Joitakin yksittäisiä tutkimustuloksia on mielestäni syytä nostaa tässä vaiheessa esille. Moni itsenäistymisprosessiaan aloitteleva nuori varmasti ajattelee, että muutto ja vanhemmista eroon pääseminen ovat vain hyvä asia. Tutkimus kuitenkin osoitti, että elämä ilman vanhempia ei ole ongelmatonta. Toisaalta taas vanhemmille ei haluttu myöntää, jos ongelmia oli. Tästä kertoo erään informantin maininta siitä, että oli vaikeaa ottaa vastaan taloudellista tukea vanhemmilta. Suurimmaksi ongelmaksi nousi ajoittainen yksinäisyys, mutta sitä lukuun ottamatta nuoret aikuiset käsittivät itsenäistymisen vaikuttaneen heihin vain positiivisesti, esimerkiksi itseluottamuksen kasvuna. Itsenäistymisen edesauttamiseen liittyen moni kehui vanhempiaan siitä, että vanhemmat ovat antaneet vastuuta ja opettaneet monia asioita jo nuoren aikuisen ollessa lapsi. Eräs informantti kirjoitti kasvatuksen olevan avainasia nuoren itsenäistymisen kannalta.

Tutkimustuloksissa kävi myös ilmi, että on joitakin tapahtumia ja asioita, joille nuoret aikuiset antoivat kirjoitelmissaan merkityksen ensiaskeleena itsenäistymiselleen. Kuten jo johdannossa viitattiin, olivat auton ja ajokortin saaminen tällaisia ensiaskeleeksi käsitettyjä tapahtumia. Tutkimus olisi mielenkiintoista toistaa esimerkiksi viidenkymmenen vuoden kuluttua, jotta voitaisiin verrata, kokevatko sen ajan nuoret aikuiset jonkin muun asian olevan silloin se itsenäistymisprosessin alkamissysäys.

Vaikka tutkimuksen tarkoitus oli tutkia käsityksiä itsenäistymisestä, se tuli samalla osoittaneeksi, että ainakin kyseisille tutkittaville oma perhe ja vanhemmat olivat erittäin tärkeitä, sillä ennen itsenäistymistä tai sen alussa perheestä oli paljon hyötyä, ja perheestä erillään oleminen koettiin monella tapaa hieman ongelmalliseksi. Tämän aiheen tiimoilta nousi mieleen mahdollinen 30 jatkotutkimuskysymys; *Millaisia käsityksiä nuorilla aikuisilla on perheen merkityksestä itsenäistymiselle?*

Muita kiinnostavia jatkotutkimusmahdollisuuksia olisivat esimerkiksi saman tutkimuskysymyksen toistaminen vanhuksilla, jolloin tutkimustulokset voisivat olla hyvin erilaisia, ja niitä voisi oikeasti verrata tämän tutkimuksen tuloksiin. Mielenkiintoista olisi myös tutkia nuorten aikuisten vanhempia ja kysyä heiltä, millaisia käsityksiä heillä on nuorten aikuisten itsenäistymisestä.

LÄHTEET

- Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Jyväskylä:
Gummerus Kirjapaino Oy.
- Dunderfelt, T. 2006. Elämänkaaripsykologia. 9.–13. painos. Helsinki: WSOY.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä:
Gummerus Kirjapaino Oy.
- Haavisto, R. 2001. Nuori muuttaa omaan kämppään. *Allergia & Astma* (1), 24–
25.
- Helenius, J. 2009. Millaista on muuttaa pois kotoa? Peruskoulun
yhdeksäsluokkalaisten kulttuurisia käsityksiä nuorten itsenäistymisestä ja
suhteista vanhempiin. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta.
Pro gradu
- Kronqvist, E-L. & Pulkkinen, M-L. 2007. Kehityopsykologia. Matkalla
muutokseen. 1. painos. Helsinki: WSOY.
- Nurmi, J. 1995. Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä.
Teoksessa: P. Lyytinen, M. Korhonen & H. Lyytinen (toim.)
Näkökulmia kehityopsykologiaan. Kehitys kontekstissään. Porvoo: WSOY,
261–262.
- Nurmi, J., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I.
2010. Ihmisen psykologinen kehitys. 1.–4. painos. Helsinki: WSOYpro OY.
- Piensoho, T. 2001. Äitiyden alkumetrit. Naisten raskaudelle ja synnytykselle
antamat merkitykset ja oppimiskokemukset. Helsingin yliopisto.
Kasvatustieteen laitos. Väitöskirja.
- Poikolainen, J. 2002. Kasvatustietoisuuden ulottuvuuksia. Vanhempien
käsityksiä kasvatuksesta ja vanhemmuudesta. Helsingin yliopisto.
Kasvatustieteen laitos. Tutkimuksia 182, 2002. 32

- Rissanen, R. 2006. 5.1 Fenomenografia. KvaliMOTV. Saatavilla www-muodossa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_1.html (Viitattu 28.5.2016).
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto. KvaliMOTV. Saatavilla www-muodossa: http://www.fsd.uta.fi/fi/julkaisut/motv_pdf/KvaliMOTV.pdf (Viitattu 14.1.2017).
- Salonen, R. 2005. Milloin omaan kotiin? Aikuistumisen vastuu Suomessa ja Espanjassa. Teoksessa: S. Aapola & K. Ketokivi (toim.) Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.
- Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1996. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. 1.–3. painos. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

LIITTEET

Liite 1: Tutkimussähköpostin info

Hei! Olen Mariisa Uusitalo, 20-vuotias kasvatustieteen opiskelija. Olen teke-
mässä kandidaatintutkielmaani aiheesta Nuorten aikuisten käsityksiä itsenäisty-
misestä, ja vastauksesi olisi tärkeä tutkimukselleni! Toivoisin, että voisit käyttää
hieman aikaasi jonakin kiireettömänä hetkenä tutkimukseeni vastaamiseen kirjoj-
telmalla, jonka ohjeistus sisältää joitakin apukysymyksiä. Kirjoitelman voi lähettää
minulle takaisin sähköpostilla, mielellään viimeistään 9.10. mennessä. Ilmoitat-
han kuitenkin ensin mahdollisimman nopeasti, oletko kiinnostunut osallistumaan
tutkimukseen vai et. Se, että mahdollisesti osallistut tutkimukseen, pysyy salassa,
kun myös se, kuka on vastannut mitään, sillä vastaajat koodataan, eikä nimiä
tuoda julki missään. Tämä tarkoittaa sitä, että sinulla on täysi anonymiteetti. Kir-
joitelmaohjeistus on liitteenä tässä viestissä. Kiitos jo etukäteen ajastasi ja vas-
tauksestasi!

Terveisin,

Mariisa Uusitalo,

Kasvatustieteen opiskelija

0505235774

mariisa@suomi24.fi

Liite 2: Tutkimuskirjoitelman kirjoitusohjeistus

Kirjoita vapaamuotoinen kirjoitelma, jossa kerrot omia ajatuksiasi ja kokemuksiasi itsenäistymisestä. Kirjoitelman toivepituus on 1–2 sivua. Kirjoita ajatuksella, mielellään sinulle parhaiten sopivana rauhallisena ajankohtana. Toivoisin, että lähetäisit vastauksesi minulle takaisin sähköpostiosoitteeseen mariisa@suomi24.fi viimeistään 9.10. Kirjoitelmaa käytetään vain kandidutkielman tutkimusaineistona, ja kirjoittaja pysyy anonyyminä.

Voit käyttää kirjoitelmassasi seuraavia apukysymyksiä tekstisi tukena:

- Mikä on elämäntilanteesi? Asutko lapsuudenkodissasi vai omillasi?
- Mitkä asiat/teot liittyvät mielestäsi itsenäistymiseen?
- Mitä asioita koet liittyneen omaan itsenäistymiseesi?
- Mitä itsenäistyminen mielestäsi vaatii nuorelta aikuiselta?
- Miten itsenäistyminen on vaikuttanut sinuun ja käsitykseen itsestäsi?
- Millaisia uusia asioita olet oppinut itsenäistymisesi myötä?
- Millaisia etuja ja oikeuksia koet saaneesi itsenäistymisesi myötä?
- Millaisia ongelmia/vastoin käymisiä olet kohdannut itsenäistymisesi myötä?

Muista mainita kirjoitelman lopussa ikäsi ja sukupuolesi.